

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

4 יולי, 2010

ת"א 19072-08 ד"ר כנען דוד נ' וואלה תקשורת בע"מ ואח'

בפני כב' השופט רחמים כהן

תובע

ד"ר דוד כנען

ע"י ב"כ עו"ד דוד ואילנית קירשנבויס

נגד

נתבעים

1. וואלה תקשורת בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד גלעד נאמן וגלעד וקסלמן

2. דורון אזולאי

ע"י ב"כ עו"ד אלי אונגר

פסק דין

בפני תביעה שעניינה פרסום לשון הרע, שהגיש התובע, ד"ר דוד כנען, בעקבות הודעה אותה פרסם נתבע 2 בפורום המנוהל על ידי נתבעת 1. התובע עותר לפיצויים בסך 1,200,000 ₪ בגין פרסום לשון הרע כאמור, המהווה עוולה על פי חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן – **חוק איסור לשון הרע או החוק**).

התובע הוא וטרינר והבעלים של מרפאה ובית חולים וטרינרי בתל אביב. כמו כן, עוסק התובע בסחר בגורי חתולים גזעיים.

נתבעת 1 היא מפעילת פורטל האינטרנט "וואלה!", אתר שער (פורטל) לרשת האינטרנט, בו מצוי מידע מסוגים שונים ומתחומי עניין שונים. אחד הפורומים המנוהלים בפורטל הוא פורום החתולים. נתבע 2 הוא סטודנט וחובב חתולים, אשר התגורר במועד הרלוונטי בבאר שבע.

ביום 19.10.2007, רכש נתבע 2 מהתובע חתול מגזע "בריטי" ושילם עבורו 1,500 ₪. כמו כן, שילם נתבע 2 לתובע עבור חיסונים. נתבע 2, אשר אינו מסתיר, כי חש מרומה מאופן ניהול המשא ומתן לרכישת החתול, שב לביתו, ועוד באותו היום (19.10.2007) פרסם הודעה ב"פורום חתולים" של נתבעת 1 (להלן – **הפורום**) תחת הכותרת "**אזהרה ממירפאה וטרינרית חויה אישית**" (להלן – **ההודעה**) וזו לשון ההודעה:

אזהרה ממירפאה וטרינרית חויה אישית

שלום

שמי דורון

בן 22 אוהב בעלי חיים

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

4 יולי, 2010

ת"א 19072-08 ד"ר כנען דוד נ' וואלה תקשורת בע"מ ואח'

יש לי שני חתולים בבית והיום הלכתי לקנות את ה-3
אני כותב פה כדי להזהיר אתכם כדי שלא תישרפו כמו שאני נשרפתי
מדובר במירפאה וטרינרית של דוד כנען ברחוב יוחנן הורקנוס 19 בתל-אביב
אמש, אני מדפדף לי לתומי מחפש חתול לקנות
עד שנתקלתי באחת מתוך הרבה הודעות של הוטרינר הנ"ל
היה רשום שהוא מוכר מספר סוגים של חתולים במחירים שנעים בין 800-1200

☹

כמובן שצורפו גם תמונות של החתולים
טלפנתי אליו ושאלתי לפרטים
נאמר לי שאני יכול להגיע ביום ו' עד השעה 14:00 בצהריים
יום למחרת לקחתי איתי את אבי לסיבוב לתל-אביב ויצאנו לדרך
בגלל כל מיני עיכובים בלתי נשלטים הגעתי בסביבות 13:30
נכנסתי לוטרינר שנראה בחור נחמד – ביקשתי לראות את החתולים שיש לו
למכירה

הוא הביא את הפרסים הלבנים שיש לו
שלמרבה הפלא אפילו לא דומים קצת למה שיש לו בתמונות
אמרתי אולי אני לא זוכר טוב או לא יודע מה
שאלתי למחיר והופתעתי לשמוע מחיר של 1200 ☹ ושאלו אצלו חתול שעולה 800
☹ ולא ידוע לו מאיפה שמעתי על המחיר
ביקשתי לראות חתול נוסף
הוא הביא את הבריטי הכחול
חתול מדהים שלדבריו עולה 1500 ☹!
החסרתי איזו פעימה או 2 אבל אחרי כמה דקות התחלתי לחשוב לכיוון של לקחת
אותו עד שלבסוף החלטתי ללכת עליו
אמרתי לוטרינר את החלטתי עם חיוך על הפנים
אז אמרתי לו 1500 כן?

וקיבלתי שוק לדבריו של וטרינר: "לפני חיסונים"
אמרתי לו אוקיי אני אעשה לו חיסונים מה הקשר עכשיו
הוא אומר לי החתול לא יוצא מכאן ללא חיסונים
אמרתי לו מה זאת אומרת מה זאת סחיטה ואם אני לא רוצה לחסן אצלך
הוא אומר לי גם ככה אתה מתכוון לחסן אותו לא? אז מה הבעיה
ובתכלס חברה, זו בעיה!

אתה מוציא 1500 ☹ על חתול שזה המון! אני מעדיף לא לחסן באותו רגע כי וואלה
זה כבד, תן ללכת הביתה ולהירגע לעכל את ההוצאה הזאת ואז לעשות כל מה
שצריך בין אם זה אוכל חיסונים או כל דבר אחר

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

4 יולי, 2010

ת"א 19072-08 ד"ר כנען דוד נ' וואלה תקשורת בע"מ ואח'

אני כולי בהלם חושב: כאילו מה אה נורמלי? דבר כזה אתה לא אומר לבן אדם ששואל אותך שוב ושוב לגבי מחירים בטלפון, לבן אדם שמגיע מבאר-שבע עד אליך במיוחד! איזה טמטום זה... או שלא? בדיוק להפך, בן אדם חכם שיודע שאני בא מבאר שבע לכן ינצל את העובדה שאני לא פשוט יגיד לו טוב לא רוצה וילך בלי לחשוב 10000 פעם על זה ש"נסעתי עד לכאן בשביל זה..." אחרי רבע שעה התגברתי על זה איכשהו כי ואללה הגעתי עד לשם אז נעשה את החיסונים שגם ככה אני צריך לעשות מתישהו, ונסדר את זה בראש אחר כך, אפילו שלא מגיע לו שקל על זה!, זה ממש לא ברור מאליו שהוא לא יזכיר אותו או משהו כזה ...

תקנו אותי אם אני טועה אבל גם החיסונים נראים לי יקרים 380 ₪ לשני חיסונים?

אחרי הכל בלב חסר לחלוטין נתתי לו את הכסף והלכתי משם הגעתי הביתה

הדבר הראשון שעשיתי הוא לרוץ לאינטרנט ולבדוק את המחיר הזה כי פשוט מאוד לא זכרתי שהוא פרסם איזשהו חתול מחיר כזה ...

אני נכנס ל-YAD2

מסתכל ופשוט בשוק טוטאלי שעד עכשיו - 4 שעות אחרי אני לא מעכל את זה!

0-2-1 ₪ לחתול בריטי ואפילו את שלי ראיתי בתמונה!

אני לא יכול להגיד שהייתי מופתע לחלוטין כי עדיין נשארו בי שרידים של ה"סחיטה" שהוא עשה עלי

אבל אני עדיין לא מצליח לסדר את כל זה בראש

אני לא בן אדם שירוץ לריב איתו בטלפון איך פה רשום ככה וככה ואתה הבאת לי ככה וככה

אני יודע טוב מאוד לאילו מקומות אפלים זה עלול לקחת אותי ואני מסוגל לעשות דברים שיזדפקו אותי לעוד הרבה זמן

אבל מה שכן לשתוק אני לא ישתוק

אז זהו חברה אני עם 1900 ₪ פחות עכשיו ועם הרבה יותר הרגשה רעה של רמאות לסיכום

מירפאה וטרינרית של דוד כנען ביוחנן הורקנוס 19, תל - אביב - להתרחק!

אני אישית זיהיתי אותו באתרים באינטרנט לפי מספר הטלפון הקליל שלהלן:
"..."

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

4 יולי, 2010

ת"א 19072-08 ד"ר כנען דוד נ' וואלה תקשורת בע"מ ואח'

תמצית טענות התובע

לטענת התובע, בעקבות פרסום ההודעה המשמיצה, בצירוף שמו, כתובת מרפאתו ומספר הטלפון שלו, הפך ללעג ולקלס בעיני גולשי האינטרנט בכלל ולקוחות פוטנציאליים בפרט, כמי ש"סחט" ו"רימה" את נתבע 2 במהלך מכירת חתול וכמי שיש "להתרחק" ממרפאתו הוטרינרית.

עוד טוען התובע, כי בעקבות פרסום ההודעה פורסמו באותו פורום תגובות פוגעות ועולבות של קוראי ההודעה ובין היתר, מנהלת הפרסום, גב' אודליה כהן, אשר השתתפה באופן פעיל בתגובות הגולשים להודעה.

לטענת התובע, פנה טלפונית לנתבעת 1 על מנת שתסיר את הפרסום הפוגע אולם בפועל, רק בחודש פברואר 2008, שלושה חודשים לאחר מכן, הסירה נתבעת 1 את הודעת נתבע 2.

לטענת התובע, ההודעה הופיעה בפורום במשך כ-3 חודשים תוך חשיפתה בפני אלפי גולשים וגרמה לנזק כבד הן לשמו הטוב והן לפרנסתו.

על כן טוען התובע, כי הנתבעים, יחד ולחוד, התרשלו כלפיו במעשיהם ובמחדליהם, פגעו בפרטיותו; פרסמו לשון הרע ופגעו בכבודו.

לטענת התובע, היה על נתבעת 1, בהיותה בעלים של אתר האינטרנט "וואלה" והפורום והאחראית על מנהלת הפרסום, למנוע את הוצאת דיבתו על ידי מחיקת ההודעה, סמוך לאחר פרסומה. משאפשרה נתבעת 1 לנתבע 2 את הופעת ההודעה במשך שלושה חודשים ולא וידאה מחיקתה מהפורום סמוך לאחר פרסומה, לא פעלה במידת הזהירות שאדם סביר, נבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה פועל ובכך התרשלה כלפי התובע ואפשרה הוצאת דיבתו בפני כל גולשי האתר והפורום שבבעלותה.

הנסיבות מצביעות על כך, שהפעולות אשר בוצעו על ידי הנתבעים ואשר מהוות פרסום לשון הרע נגד התובע נעשו במכוון ובמטרה לפגוע בפרנסתו ובשמו הטוב כוטרינר ומוכר חתולים אמין והגון.

כתוצאה מפרסום ההודעה נגרם לתובע נזק כלכלי כבד, שכן קודם לפרסום ההודעה מכר במרפאתו כ-20 חתולים מדי חודש, בעוד שלאחר הפרסום מוכר התובע כ-3-4 חתולים בחודש.

את נזקיו כאמור, מעריך התובע בסך של 1,200,000 ₪.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

4 יולי, 2010

ת"א 19072-08 ד"ר כנען דוד נ' וואלה תקשורת בע"מ ואח'

תמצית טענות נתבעת 1

ראשית טוענת נתבעת 1, כי התובע מעולם לא פנה אליה בבקשה להסיר את ההודעה.

ההודעה נשוא התביעה היא ביקורת לגיטימית ומותרת ומכל מקום, אין לה כל חבות או אחריות כלפי התובע בקשר עם ההודעה. ההודעה אינה מהווה לשון הרע אודות התובע. מלשון ההודעה עולה בבירור, כי האמור בהודעה הוא הבעת דעה וביקורת צרכנית לגיטימית, המותרת ומוגנת על פי דין מכוח זכות היסוד לחופש ביטוי, להבעת דעה ולזכות הציבור לדעת. ההודעה אינה מכילה קללות או גידופים, אין בה דרכי ביטוי מעליבות וקשות והיא מבטאת את אכזבת הכותב מהמחיר הגבוה (לדעתו) ששילם עבור החתול. עוד לטענתה, פרשנות התובע לאמור בהודעה קיצונית, בלתי סבירה ושגויה.

לחלופין, אף אם ייקבע שיש בהודעה משום לשון הרע, הרי שבנסיבות העניין, אין להטיל על הנתבעת כל אחריות או חבות בגין פרסום זה. ניסיון להטיל עליה אחריות עקיפה לפרסומים השונים בפורום משוללת בסיס. תפקיד הנתבעת מסתכם בהיותה ספקית של התשתית הטכנולוגית לפורום בלבד וכבר נקבע, שלא ניתן להטיל אחריות בלשון הרע על ספק שירותי אירוח. האחריות לפרסום ולתוכנו מוטלת על נתבע 2.

כמו כן טוענת נתבעת 1, כי מנהלת הפורום נהגה כלפי התובע בצורה אחראית והוגנת, וכפי שכל מנהל פורום סביר היה נוהג באותן נסיבות, בכך שבחנה את ההודעה לגופה, הפעילה שיקול דעת בעניין והתרשמה שההודעה מהווה ביקורת לגיטימית ולא השמצה פרועה ובכך שקראה במסגרת הפורום לתובע להגיב כרצונו לאמור בהודעה. לטענתה, התובע הוא שבחר שלא להביע דעתו בפורום ותחת זאת העדיף להגיש תובענה נגד נתבעת 1 בניסיון להתעשר שלא כדין ועל חשבונה.

זאת ועוד, האמור בטקסט המועלה על ידי גולש לרשת האינטרנט הוא "ביטוי מוחלש", שהקורא הסביר מתייחס אליו ברצינות פחותה בהרבה מאשר פרסום אקדמי או עיתונאי.

לחלופי חילופין טוענת נתבעת 1, כי עומדות לה טענות הגנה טובות מכוח חוק איסור לשון הרע, לרבות הגנת תום הלב, מכוח סעיף 15 לחוק איסור לשון הרע וכן הגנת "אמת דיברתי", מכוח סעיף 14 לחוק.

תמצית טענות נתבע 2 בכתב ההגנה

יצוין, כי נתבע 2 לא הגיש סיכומיו ואף לא הגיש כל הודעה המסבירה מדוע לא עשה כן וזאת על אף שניתנה לו הזדמנות לעשות כן. משכך, התייחסות לטענות נתבע 2 תעשה על פי הנטען בכתב ההגנה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

4 יולי, 2010

ת"א 19072-08 ד"ר כנען דוד נ' וואלה תקשורת בע"מ ואח'

לטענת נתבע 2, אין בפרסום משום "לשון הרע" כמשמעותו בסעיף 1 לחוק איסור לשון הרע ואין שום אמירה המכוונת באופן אישי נגד התובע. מדובר בתיאור תחושותיו של נתבע 2 ובתיאור חוויותיו.

לנתבע 2 עומדת הגנת אמת בפרסום, כאמור בסעיף 14 לחוק איסור לשון הרע, שכן ההודעה מתארת בדיוק את שארע וקיים בפרסום עניין ציבורי. כמו כן עומדת לו, לטענתו, הגנת תום הלב כאמור בסעיף 15 לחוק.

העדים שהעידו

מטעם התובע העיד התובע בעצמו, הא ותו לא.

מטעם נתבעת 1 העידו מר יורם דלמאני, סמנכ"ל התוכן בנתבעת 1 והגב' אודליה כהן, מנהלת הפורום.

מטעם נתבע 2 העידו אביו, מר ישראל אזולאי ונתבע 2 בעצמו.

דיון

האם ההתבטאויות בהודעה מהוות דברי לשון הרע

אין ולא יכולה להיות מחלוקת, כי ההתבטאויות נשוא תובענה זו מהוות "פרסום", כמשמעותו של ביטוי זה בחוק איסור לשון הרע וזאת משום שהתבטאויות אלה הופנו לאדם זולת התובע ואף הגיעו לאדם אחר זולתו (כהוראת סעיף 2(ב)(1) לחוק). אם כן, עיקרה של המחלוקת בין הצדדים כאמור היא בשאלה, האם התבטאויות אלה מהוות לשון הרע. הוראת סעיף 1 לחוק מגדירה לשון הרע כדבר שפרסומו עלול:

- (1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרה לשנאה, לבוז או ללעג מצדו;
- (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
- (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;
- (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, מינו או נטייתו המינית;

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

4 יולי, 2010

ת"א 19072-08 ד"ר כנען דוד נ' וואלה תקשורת בע"מ ואח'

יסודותיה של עוולת לשון הרע אינם כוללים גרימת נזק בפועל כתוצאה מהפרסום, אלא די בכך שהפרסום "עלול" היה לגרום לאחת התוצאות המפורטות בסעיף 1 לחוק, משמע נזק פוטנציאלי לתובע (א' שנהר, דיני לשון הרע, נבו הוצאה לאור, 1997 (להלן - א' שנהר), 121). על כן, על מנת לקבוע אחריות על פי חוק איסור לשון הרע, לכאורה די לברר באופן כללי האם הביטוי הוא משפיל, פוגע או מבזה על פי מבחן אובייקטיבי של האדם הסביר (ע"א 334/89 מיכאלי ואח' נ' אלמוג, פ"ד מו(5) 555, 561; ע"א 1104/00 אפל נ' חסון ואח', פ"ד נו(2) 607 (להלן - עניין אפל), 618).

בע"א 4534/02 רשת שוקן בע"מ ואח' נ' הרציקוביץ', פ"ד נח(3) 558 (להלן - עניין הרציקוביץ'), (567) נקבע, כי ניתוח ביטוי לצורך קביעת אחריות על פי חוק איסור לשון הרע יבוצע בארבעה שלבים. ראשית, יש למצוא את המשמעות האובייקטיבית העולה מהביטוי בהתאם לנסיבות החיצוניות וללשון המשתמעת ממנו; שנית, יש לקבוע האם על פי תכלית החוק ואיזונים חוקתיים שונים יש להטיל אחריות בגין הביטוי; לאחר מכן, יש לברר האם עומדת למפרסם אחת ההגנות המנויות בסעיפים 13-15 לחוק. השלב האחרון הוא שלב הפיצויים. לנוכח דברים אלו יש לבחון את ההודעה נשוא התובענה.

שלב ראשון - משמעותן הסבירה של ההתבטאויות

בהודעה נשוא התובענה, כפי שהובאה לעיל, מביע נתבע 2 את תחושותיו השליליות על פועלו של התובע, אשר מעצם טיבן עלולות לפגוע בשמו הטוב. במסגרת ההודעה עשה נתבע 2 שימוש במילים - "סחיטה", "רמאות" ואף המליץ לקוראים להתרחק ממרפאת התובע. משמעותן האובייקטיבית של מילים אלה מטילה דופי במקצועיותו של התובע והן אכן עלולות לפגוע בעיסוקו כסוחר בחתולים ובעקיפין גם בעיסוקו כוטרינר.

משכך, התבטאויות אלה נופלות לגדרה של החלופה השלישית בסעיף 1 לחוק הדנה בפגיעה במשרתו ובמקצועו של אדם, וזאת בנוסף לחלופה הראשונה המהווה סעיף סל לפגיעה בשמו הטוב של אדם בעיני הבריות.

שלב שני - האם ראוי להטיל על הנתבעים אחריות בגין ההתבטאויות

משנקבע, כי התבטאויות אלה עלולות לפגוע בשמו הטוב של התובע, יש להעמיד את אינטרס ההגנה על שמו הטוב של התובע אל מול אינטרס ההגנה על חופש הביטוי של נתבע 2, ולקבוע איזה מהשניים גובר בענייננו. איזון זה אינו פשוט והעסיק רבות את הפסיקה, אשר הכירה בכך שהן חופש הביטוי והן זכות האדם לשמו הטוב הם חלק מכבוד האדם: "הנה אפוא זירת ההתנגשות: בפינה האחת חופש הביטוי, בפינה האחרת הזכות לשם טוב, ואלה השתיים הן ענפים בעץ אחד - כבוד האדם" (עניין הרציקוביץ', 572).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

4 יולי, 2010

ת"א 19072-08 ד"ר כנען דוד נ' וואלה תקשורת בע"מ ואח'

אחד הנתונים החשובים עליהם יש לתת את הדעת לצורך עריכת איזון כאמור הוא **זהותו של הנפגע** מן ההתבטאויות. על פי הפסיקה, איש ציבור, להבדיל מאדם פרטי, נוטל על עצמו מעצם תפקידו ומעמדו סיכונים הקשורים בפגיעה בשמו הטוב. כמו כן, איש ציבור הוא בעל כלים ויכולות להגן על שמו הטוב באופן פומבי, ולכן זכותו לשם טוב תיסוג על פי רוב בפני חופש הביטוי (ע"א 214/89 **אבנרי ואח' נ' שפירא ואח'**, פ"ד מג(3), 863-864; **עניין אפל**, 621-622; **עניין הרציקוביץ'**, 569; רע"א 10771/04 **רשת תקשורת והפקות (1992) בע"מ ואח' נ' אטינגר**, פ"ד נט(3) 308 (להלן - **עניין אטינגר**), 315-314).

התובע הוא אדם פרטי ולא דמות ציבורית, עובדה שלכאורה מטה את הכף לטובת ערך ההגנה על שמו הטוב. עם זאת יש לזכור, כי התובע מציע שרות לציבור וגם אם הוא אינו דמות ציבורית "קלאסית" הרי שקיים **עניין ציבורי** בפרסום ביקורת על פועלו ועל עיסוקו (**עניין אטינגר**, 315-316).

שיקול נוסף בעריכת איזון האינטרסים כאמור הוא **מהותה והקשרה של ההתבטאות** הפוגעת בשם הטוב. כאשר מדובר בהתבטאות שעניינה הבעת דעה אישית, להבדיל מקביעת אמת עובדתית, הנטייה בפסיקה היא שלא להגביל את חופש הביטוי על מנת שלא למנוע קיומו של "שוק רעיונות" חופשי ולא לפגוע בשיח הדמוקרטי הלגיטימי (**עניין הרציקוביץ'**, 567-568; ע"א 323/98 **שרון נ' בנימין ואח'**, פ"ד נו(3) 245 (להלן - **עניין שרון**)). הקביעה, האם פרסום מסוים מהווה תיאור עובדתי או הבעת דעה תיעשה על פי מבחן הרושם הכללי שיוצר מרקם הכתבה בעיני הקורא הסביר או האדם הרגיל, כשהוא מושפע מניסוחה של ההתבטאות, ממקומה בכתבה ומהמבנה הכולל שלה (ע"א 3199/93 **קראוס נ' ידיעות אחרונות בע"מ ואח'**, פ"ד מט(2) 843, 858-859). ביחס למאפייניה של הבעת דעה נקבע בפסיקה, כלהלן:

"ככלל, יכול פרסום להיחשב כהבעת דעה, אם דברי המפרסם נוסחו בו כהבעת דעה, אם צוינו על-ידי עובדות האמת שעליהן סמך את דעתו, אם הקפיד להבחין בין העובדות לבין דעתו ואם קיימת זיקה סבירה בין עובדות האמת לבין הדעה שגיבש על יסודן..." (**עניין שרון**, 263).

עיון מדוקדק ושלם בהודעה נשוא התובענה, מעבר לקטעים הספציפיים אליהם הפנה התובע בטענה כי הם מהווים לשון הרע מגלה, כי נתבע 2 לא התיימר לקבוע עובדות נחרצות ביחס לפועלו של התובע, אלא ביקש להביע את דעתו האישית בנושא ובמיוחד את תחושותיו שלו.

כבר מכותרת ההודעה – **"אזהרה ממירפאה וטרינרית חויה אישית"** (ההדגשה הוספה) ניתן ללמוד, כי כוונת הכותב היתה לשתף בחווייה אישית שלו וכי מדובר בדעתו ותחושותיו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

4 יולי, 2010

ת"א 19072-08 ד"ר כנען דוד נ' וואלה תקשורת בע"מ ואח'

במודעה כולה שזורים ביטויים הקשורים לעולם הרגש והדעה ולא לעולם העובדות. כך למשל המילה "שוק" והביטוי "החסרתי פעימה", "אני כולי בהלם", "נסדר את זה בראש", "בלב חסר", "בשוק טוטאלי" ו- "הרגשה רעה של רמאות". בשלב מסוים, נתבע 2 גם "פונה לקוראים" על מנת שיתקנו אותו אם הוא טועה. עוד יצויין, כי המילה – "סחיטה" – המופיעה בהודעה, מופיעה במרכאות. בכל אלה יש כדי להצביע, כי מדובר בהבעת דעה ותחושה. כמו כן נמצא, כי קיימת זיקה סבירה בין תחושותיו ודעותיו של נתבע 2 ביחס לעובדות כפי שתיארן. יש לציין, כי גרסתו העובדתית של נתבע 2 כפי שבאה לידי ביטוי בעדותו, נמצאה אמינה, ומקובל עלי, כי העובדות המתוארות בכתבה אמת הן. יצויין, שלא ניתן לקבוע את אותו הדבר ביחס לעדות התובע, אשר הותירה רושם מתחמק ולא אמין.

עם זאת ברור, כי התקיימותם של מאפיינים אלה בהודעה, אינה יכולה לשמש, באופן גורף, כאצטלה לפגיעה של ממש בשמו הטוב של התובע ואין בכך כדי להכשיר התבטאות הפוגעת בכבודו של אדם ומבזה את שמו הטוב. מאידך, יש לזכור את המשקל המופחת שניתן בפסיקה להתבטאויות ב"טוקבקים" באינטרנט, כאשר האמור שם מתאים גם לעניינינו:

"הזכות לשם טוב ולכבוד אינה מתאינת במרחב הוירטואלי ואין להסכין עם הילכדותה ברשת ... שאלה היא האם ראוי להחיל את דיני לשון הרע הקיימים על פרסומים משמיצים באינטרנט (ראו למשל יובל קרניאל "אנונימיות ולשון הרע באינטרנט – בין חופש הביטוי להפקרות", פורסם באתר המכון הישראלי לדמוקרטיה). לטעמי, נדרשת הסדרה של הנושא, אך בהיעדר עדכון ראוי של דיני לשון הרע הקיימים מוטב להחילם "בשינויים המתחייבים" מאשר להניח קיומה של לאקונה. השינויים המתחייבים כוללים היבטים שונים של הפרסום באינטרנט, ובהם: המשקל המועט שניתן לעיתים קרובות להתבטאויות במסגרת תגובות בכלל ובמסגרת תגובות אנונימיות בפרט; ריבוי התגובות באופן שלעיתים קרובות הפרסום המשמיץ "נבלע בהמון"; והנגישות של הנפגע-עצמו, ושל שוחרי טובתו, לאותם אתרים שבהם נעשה הפרסום הכולל לשון הרע, והיכולת לפרסם הכחשות ותגובות מתאימות ("התרופה לדיבור הפוגע – היא דיבור נוסף" – עניין בן גביר, פס' 17 לפסק-דין). כל אלה עשויים לעיתים תכופות לייתר את הצורך האמיתי בקיומה של תביעת לשון הרע, ואף להפוך את טענות הנפגע ל"זוטי דברים" (רע"א 4447/07 מור נ' ברק אי.טי.סי. [1995] החברה לשרותי בזק בינלאומי בע"מ (להלן – עניין מור) (פורסם בנבו, פסקה 18 לפסק הדין).

מכלול השיקולים שלעיל מובילים למסקנה, כי לא ניתן להכתיר את ההודעה שפרסם התובע כלשון הרע.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

4 יולי, 2010

ת"א 19072-08 ד"ר כנען דוד נ' וואלה תקשורת בע"מ ואח'

בעריכת האיזון בין שמו הטוב של התובע לבין חופש הביטוי, גובר בעניינינו חופש הביטוי. זאת נוכח תוכנם של הביטויים אשר הוצגו כ"תחושות" ו"דעות" תחת הכותרת "אזהרה ממירפאה וטרינרית חווה אישית" (ההדגשה הוספה), ובשים לב למשקל שהאדם הסביר מעניק לפרסומים במסגרת פורומים באינטרנט, לחופש הביטוי ולחשיבותו של השיח הצרכני.

על כן, אין להכתיר את ההודעה כלשון הרע ודין התביעה להידחות.

לאותה המסקנה בדבר דחיית התביעה ניתן היה להגיע גם אם היה נמצא, כי יש בהודעה משום לשון הרע, שכן כפי שיובהר להלן, ההתבטאויות חוסות תחת אחת ההגנות הקבועות בחוק.

שלב שלישי – האם ההתבטאויות חוסות בצל ההגנות הקבועות בחוק

הגנת "אמת דיברתי"

הוראת סעיף 14 לחוק איסור לשון הרע מקנה הגנה למפרסם לשון הרע מקום בו הפרסום היה דבר אמת:

"במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה שהדבר שפורסם היה אמת והיה בפרסום ענין ציבורי; הגנה זו לא תישלל בשל כך בלבד שלא הוכחה אמיתותו של פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש."

הגנה זו אם כן, מתבססת על אמיתותו של הפרסום המהווה לשון הרע ועל קיומו של עניין ציבורי באותו הפרסום (א' שנהר, 215). ההודעה נשוא התובענה, היא הודעה בנושא צרכנות. קיים עניין ציבורי בפרסומים בעלי אופי "צרכני", בהם הצרכנים חולקים את חוויותיהם הצרכניות עם צרכנים אחרים. משכך ניתן לומר, כי קיים עניין ציבורי בהודעה.

על פי הפסיקה ומטבע הדברים, סעיף 14 לחוק עניינו בפרסומים עובדתיים. קיים קושי לסווג את ההודעה נשוא התובענה כ"עניין עובדתי" ועל כן לא נמצא, כי הגנה זו מתאימה לענייננו. עם זאת יש לשוב ולציין, כי גרסתו העובדתית של נתבע 2 כפי שבאה לידי ביטוי בעדותו נמצאה מהימנה, ואני נותן אמון בגרסת התובע, כי העובדות המתוארות בכתבה אמת הן.

הגנת תום הלב

הוראת סעיף 15 לחוק איסור לשון הרע מקנה הגנה למפרסם לשון הרע מקום בו קיימים אינטרסים ציבוריים חשובים בפרסום.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

4 יולי, 2010

ת"א 19072-08 ד"ר כנען דוד נ' וואלה תקשורת בע"מ ואח'

הגנה כאמור תינתן למפרסם אם הוכיח שני תנאים מצטברים. הראשון, שהפרסום נעשה בתום לב. השני, שעשה את הפרסום באחת משתיים עשרה הנסיבות הקבועות בסעיף (א' שנהר, 250). בעניין הפרשנות הראויה לסעיף נקבע בפסיקה כדלהלן:

"אכן, המחוקק קיבץ במסגרת סעיף 15 לחוק איסור לשון הרע רשימה של מצבים שונים, אשר בהם ניתנת הגנה למפרסם, אם פירסם דבר המהווה לשון הרע, אך עשה כן בתום-לב. המשותף לכל המצבים הללו הוא, שאם הפרסום נעשה בתום-לב, ניתנת למפרסם הגנת החוק. אך בצד עיקרון משותף זה קיים שוני רב בין המקרים, עד כי לימוד גזירה שווה מהאחד לשני הוא מסוכן. כן מסוכנת ההסתמכות על המשפט האנגלי בסוגיה זו (ראה ע"א 723/74, בעמ' 299). דומה כי כל שניתן לומר בדרך של הכללה הוא, כי בכל אחד ואחד מהמצבים השונים המנויים בסעיף 15 לחוק חייב תום הלב להתפרש באותו אופן, המגשים את מטרת ההגנה הספציפית. מכיוון שמטרות אלה שונות הן זו מזו, גם הביטוי 'תום-לב' עשוי להתפרש באופנים שונים" (ע"א 788/79 ריימר נ' עיזבון המנוח ברקו (דב) רייבר, פ"ד לו(2) 141 (להלן - עניין ריימר), 147).

לענייננו יפה החלופה השישית בסעיף, שעניינה בפרסום המהווה הבעת דעה:

"15. במשפט פלילי או אזרחי בשל לשון הרע תהא זאת הגנה טובה אם הנאשם או הנתבע עשה את הפרסום בתום לב באחת הנסיבות האלו:

...

(6) הפרסום היה בקורת על יצירה ספרותית מדעית, אמנותית או אחרת שהנפגע פרסם או הציג ברבים, או על פעולה שעשה בפומבי, ובמידה שהדבר כרוך בבקורת כזאת - הבעת דעה על אפיו, מעשיו או דעותיו של הנפגע במידה שהם נתגלו באותה יצירה או פעולה" (ההדגשות הוספו).

ההגנה שבסעיף 15(6) מגנה גם על הבעת דעה בנוגע לפעולה שעשה הנפגע בפומבי. הגנה זו אינה מותנית בזהות הנפגע (עניין קראוס, 875) והיא מהווה מעין "הגנת סל" (א' שנהר 325).

כאמור, התבטאויותיו של נתבע 2 מהוות הבעת ביקורת על פועליו של התובע ולא קביעת אמת עובדתית. התובע עשה פעולה בפומבי ועל פעולה זו הביע נתבע 2 את דעתו. התובע עשה שימוש בכלי תקשורת - "בפומבי" - על מנת לפרסם את החתולים אותם הוא מוכר.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

4 יולי, 2010

ת"א 19072-08 ד"ר כנען דוד נ' וואלה תקשורת בע"מ ואח'

פרסום זה נכנס לגדר הביטוי "פעולה שעשה בפומבי" והוא המקור ליצירת הקשר בין התובע לבין נתבע 2 ואף לביקורת אותה הביע נתבע 2 על היעדר ההתאמה בין הפרסום הפומבי לבין המצב בפועל. על כן נמצא, כי ההגנה מתאימה לעניינינו.

ההגנה הקבועה בסעיף 15(6) באה להגן על שיח ציבורי חופשי ונועדה להרחיק את לשון הרע ממרכזה של זירת המחלוקת הציבורית ולאפשר דיון חופשי בעניינים וביצירות שקיבלו פומבי. מכאן נגזר תחום הסבירות הרחב הנדרש להגנת השיח הציבורי החופשי (א' שנהר, 325).

בהקשר זה יש לשוב ולהזכיר את הפסיקה אשר התייחסה לאינטרנט כ"כיכר שוק וירטואלית" בה מוחלפים רעיונות ולמשקל שיש לתת להתבטאויות ב"כיכר השוק". בבש"א 4995/00 (י-ס) פלונית (קטינה) ואח' נ' בזק בינלאומי בע"מ ואח' (פורסם בנבו), סקרה כב' השופטת מיכל אגמון-גונן את הבעייתיות בסוגיות של חופש הביטוי בהקשר של אתרי אינטרנט השקולים ל"כיכר שוק" מודרנית. כב' השופט יצחק עמית, בבר"ע (חי') 850/06, 1632/07 מור נ' ידיעות אינטרנט מערכות אתר YNET – מערכת פורומים ואח' (פורסם בנבו, פסקה 21 לפסק הדין) מדמה את רשת האינטרנט ל"אוטוסטרדת מידע חובקת עולם", המקדמת את חזון הכפר הגלובלי ונחשבת למודל משודרג של כיכר העיר. כמו כן, משווה כב' השופט יצחק עמית את האינטרנט לספריית ענק אשר ניתן למצוא בה הכל ועל כן, "ההנחה היא, שמדובר בתופעה חיובית, שיש לחברה אינטרס לקדמה ולהגם עליה".

דברים דומים נאמרו על ידי כב' המשנה לנשיאה, השופט אליעזר ריבלין, בערכאת הערעור:

"האינטרנט הוא "כיכר העיר" החדשה שהכול שותפים לה. המדיום החדש – המרחב הווירטואלי – מצוי בכל ופתוח לכל. הכלים שהוא מציע ובהם "חדרי השיח", הדואר האלקטרוני, הגלישה על גלי הרשת העולמית ובתוך הרשתות החברתיות – מאפשרים קבלת מידע והעברתו, "האזנה" לדעות של אחרים והשמעתן של דעות עצמיות. זהו אפוא אמצעי דמוקרטי מובהק המקדם גם את עקרון השוויון ומציב מחסום בפני התערבות שלטונית ובפועל רגולטיבית בחופש הביטוי" (עניין מור, פסקה 14 לפסק הדין).

הפסיקה והספרות המשפטית התוו זה מכבר קריטריונים לאורם יש לבחון את תום ליבו של המפרסם, וביניהם - אמונתו של המפרסם באמיתות הפרסום (עניין ריימר, 150-151; א' שנהר, 261), התנהגותו של המפרסם עובר לפרסום והאם נקט אמצעים סבירים לבירור האמת (ע"א 5653/98 אמיליו פלוס נ' חלוץ, פ"ד נה(2) 865 (להלן - עניין אמיליו פלוס), 896; א' שנהר, 263-264); וכן תוכנו של הפרסום, לשונו וסבירותו (א' שנהר, 264).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

4 יולי, 2010

ת"א 19072-08 ד"ר כנען דוד נ' וואלה תקשורת בע"מ ואח'

כמו כן, סעיף 16 לחוק איסור לשון הרע קובע חזקות הניתנות לסתירה אשר יש בהן כדי לסייע בקביעה, האם פרסום נעשה בתום לב:

- (א) הוכיח הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום באחת הנסיבות האמורות בסעיף 15 ושהפרסום לא חרג מתחום הסביר באותן נסיבות, חזקה עליו שעשה את הפרסום בתום לב.
- (ב) חזקה על הנאשם או הנתבע שעשה את הפרסום שלא בתום לב אם נתקיים בפרסום אחת מאלה:
- (1) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא האמין באמיתותו;
  - (2) הדבר שפורסם לא היה אמת והוא לא נקט לפני הפרסום אמצעים סבירים להיווכח אם אמת הוא אם לא;
  - (3) הוא נתכוון על ידי הפרסום לפגוע במידה גדולה משהיתה סבירה להגנת הערכים המוגנים על-ידי סעיף 15.

אם כן, על פי החזקה הקבועה בסעיף 16(א) מפרסם הוא תם לב אם בפרסומו לא חרג מתחום הסביר. הפסיקה קבעה, כי תחומי הסבירות ייגזרו מן ההגנה הספציפית שהתובע טוען לה בסעיף 15 (עניין אמיליו פלוס, 894-895). במקרה דנן עניין לנו כאמור בהגנה הקבועה בסעיף 15(6), הגנה הניתנת להבעת דעה ביחס לפעולה שנעשתה בפומבי, ומשכך היא מבטאת הנחה בסיסית לפיה תחרות בין דעות ורעיונות שונים חיונית לבירור חופשי של פלוגתאות בהן יש לציבור עניין (דנ"א 7325/95 ידיעות אחרונות בע"מ ואח' נ' קראוס (פורסם בנבו), פסקה 40 לפסק דינו של כב' הש' ת. אור).

התרשמתי כי נתבע 2 אשר ביקש, בין היתר, ש"לא לשתוק" נוכח העוול אשר לדעתו נעשה לו, בעת שפרסם את ההודעה, ראה לנגד עיניו גם את טובת ציבור רוכשי החתולים והצרכנים. קריאת ההודעה ובחינת נסיבות פרסומה אף מובילים למסקנה, שאין מדובר בתוכן לא סביר.

מכל האמור לעיל עולה, כי הגם שדבריו של נתבע 2 עלולים להוות פגיעה בשמו הטוב של התובע, הם נכתבו בנסיבות של הבעת ביקורת לגיטימית ואף נאמרו באורח שלא חרג מגדר הסביר. משכך, עומדת לזכות הנתבעים החזקה הקבועה בסעיף 16(א) לחוק, לפיה פעלו בתום לב.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

4 יולי, 2010

ת"א 19072-08 ד"ר כנען דוד נ' וואלה תקשורת בע"מ ואח'

התובע עצמו בחר שלא להגיב לאמור בהודעה, על אף נגישותו של הפרוורם לכל המבקש להביע דעה ועל אף שהתבקשה תגובתו לאמור בהודעה ועל אף שהעיד, כי ידע על ההודעה מספר ימים לאחר פרסומה (עמ' 12 לפרוטוקול).

על כן נראה, שהפגיעה אשר יוצרת לכאורה ההודעה בשמו הטוב מצטמצמת, שכן הייתה קיימת לו האפשרות להציג בפני "הציבור" את גרסתו לדברים ובכך להגן על פועלו (עניין הרציקוביץ', 569).

מכל הטעמים המפורטים מתבקשת המסקנה, כי תוכן ההודעה נשוא התובענה חוסה בצילה של הגנת תום הלב הקבועה בסעיף 15(6) לחוק איסור לשון הרע ולכן, הנתבעים אינם נושאים באחריות בגין פרסום לשון הרע על פי סעיף 1 לחוק.

טענות התובע בדבר פגיעה בפרטיותו, אשר התמצו בהפניה לסעיפים אשר לדעת התובע רלוונטים לתביעה, סעיפים 2(9) ו-2(10) לחוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981, דינן להידחות ולו מהטעם שלא פורטו כדבעי ומדובר בטענות סרק. כמו כן, כאמור לעיל, אין מדובר בפרסום שנעשה ביחס לענייניו הפרטיים של התובע, כי אם ביחס לפרסום אותו ביצע התובע וביחס לעסקיו כסוחר חתולים.

סוף דבר

לאור כל האמור, התביעה נדחית.

התובע ישלם לנתבעת 1 הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך של 18,000 ₪, בתוספת מע"מ כדין.

התובע ישלם לנתבע 2, אשר לא הגיש את סיכומיו, הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסך של 7,500 ₪, בתוספת מע"מ כדין.

סכומים אלה ישאו הפרשי הצמדה וריבית כדין החל מהיום ועד לתשלום בפועל.

ניתן היום, כ"ב תמוז, תש"ע, 4 יולי, 2010, בהעדר הצדדים.

רחמים כהן
רחמים כהן, שופט